

داکتر یار محمد متخصص حفاظت محیط زیست

کی ها استفاده ریگان از آب دریا های افغانستان دارند

سرزمین افغانستان دارای کوه های سر بفلک و پوشیده از برف های دایمی که منشاء یخچال اند منبع ذخیره وی در یای خرو شان افغانستان به حساب میروند. سلسه جبال هندوکش مخزن برف های دایمی بوده دریا های مهمی به جانب شمال و جنوب از ان شعبات دیگر هندوکش به طرف شرق و غرب کشور درجر یان است.

هندوکش از نظر و ضیعت افتاده و پستی و بلندی به دو حصه شرقی و غربی تقسیم می شود. اول هندوکش شرقی که مرتفع ترین سلسه جبال افغانستان است و بلندی قلعه ان تراجمیر 7750 متر ارتفاع دارد و هندوکش شرقی دارای کوتل ها بوده که اکثر سال از برف پوشیده می باشد.

دوم هندوکش غرب: ارتفاع ان نسبت هندوکش شرقی کمتر است. قله نوشاخ با داشتن ارتفاع 7490 متر و دارای 4 قله مجزا می باشد که ارتفاعات انرا قله های پر برف تشکیل میدهد و دو رود اندرآب سرخاب در شمال این سلسله کوه و دو رود پنجشیر و ارغنداب در جنوب آن جریان دارد.

برف و باران اضافی که مورد استفاده قرار نمی گیرد جهیل ها را بوجود می آورد. در بسیاری از نقاط کو هستانی دشتی افغانستان این بندها طبیعی به چشم می خورد منبع و ذخیره آب مورد نیاز برای آبیاری هستند. جهیل های که در قسمت های کو هستانی فرا دارند معمولاً "منشاء یخچالی داشته و دارای آب های دایمی می باشد.

چهیل زرکول

بزرگترین منبع آبی افغانستان یخچال های سلسله کو هندوکش است که مخزن برف های دائمی بوده دریا های مهمی به جانب شمال و جنوب کشور ما از اثر ذوب تدریجی این یخچال ها در جریان است. در ارتفاعات کوه های پامیر 7600 کیلو متر مربع یخچال ها وجود دارد. افغانستان از برکت یخچال ها دارای 140 هزار متر مکعب آب در سال می باشد.

یخچال طبیعی کوبابا

یکی از یخچالهای طبیعی پامیر است

منابع فراوان آبی افغانستان نقش بسیار مهمی در اقتصاد منطقه بازی می کند و عملاً همسایگان ما کاملاً وابسته به منابع آبی افغانستان است. بر اساس آمار سالانه بیش از هفتاد میلیارد متر مکعب آب در رودخانه های افغانستان جاری می شود که تنها حدود 20 میلیارد متر مکعب آب از دریای کابل وارد پاکستان می شود.

کشاورزی ترکمنستان کاملاً وابسته به آبهای است که از خارج به آن کشور سرازیر است. کابل نال قره قوم به عنوان شارگ حیات این کشور است که آب این کانال از دریای مشترک افغانستان و تاجکستان یعنی آمو دریا تامین می گردد. این کانال سالان 23 تا 25 میلیارد متر مکعب آب را از دریای آمو جدا می کند. تقریباً برابر ثلث تمام آب رودخانه است که جمعاً 800000 هکتار زمین کشاورزی را آبیاری می کند. همچنین بالای دریای مرغاب افغانستان و سدی که این کشور بر روی آن در خاک خود حادث نموده است نقش بسیار مهمی در تامین آب آن کشور دارد.

دریای آمو

کانال قره قرم ترکمنستان از دریای آمو جداش

ازبکستان تقریباً 21 کیلومتر مکعب آب از دریای آمو سالانه در شستشوی زمین‌ها نمکی خود استفاده می‌نماید که در این کار خود ضرر کلان به محیط زیست منطقه رسانیده است که در نتیجه آن کمی شوی دریاچه ارال بصورت دقیق شهود است.

ایران نیز بیشترین سود مجانی را از دریای هیرمند و هامون افغانستان می‌برد درحالی‌که خود آن توسط لول‌های بزرگ آب خود را برای کشور کویت به قیمت فی متر مکعب دو دالر می‌فروشد. با استفاده سد دوستی که ایران و ترکمنستان بر روی هریرود ساخته‌اند و به وسیله خط لوله ابرسانی آب را برای استفاده کشاورزی به مناطق مشهد زاهدان زابل منتقل می‌کنند.

کانال ترکمنستان آب آن سد دوستی

سد دوستی بالای دریای هریرود

افغانستان به عنوان بام منطقه نقش بسیار مهمی در تامین آب کشور های همسایه دارد همسایه‌ها به شدت نیاز به آبهای این کشور دارند. آب است که انسانها و بلکه تمام موجودات زنده و حتی نباتات را در اطراف و اکناف خویش جذب و فرا خوانده است و بدین ترتیب صورت اولیه شهرنشینی در کنار های دریاها و نهرها شکل گرفت و به تدریج نخستین اجتماعات بشری به وجود آمد.

افغانستان از لحاظ ثروت اراضی و آبی خوش غنی است. آب مانند نفت گاز از جمله منابع انرژی برقی ثروت ملی کشور ما به حساب می‌رود. ما امید داریم که مسولین دولت از منابع ملی به نفع منافع ملی استفاده کند و درصدد سد رای آب دریاها افغانستان تدابیر را اتخاذ نمایم.

با ایجاد سد صنعت تولید انرژی مورد نیاز مردم خود را با قیمت مناسب تامین کنیم. تولید برق از نیروگاه های آبی به مراتب کم هزینه تر از سایر نیروگاه ها و از لحاظ زیست محیطی بسیار کم ضرر می باشد. نیروگاه های آبی بخاطر استفاده از منبع آبی محیط زیست را آلوده نمی سازد. سدها مصنوعی باعث پدید آمدن هوای مرطوب و باروری کوه ها با پوشش گیاهی می شود. ذخیره آب رودخانه ها در جهیل های مصنوعی مواد معلق و گل ولای آب رودخانه ها در پشت سدها ته نشین می کند و در تقلیل هزینه تصفیه اهمیت زیادی دارد.

بخاطر مهار دریاها افغانستان باید از سر چشمه ی رود ها به ایجاد خواجه گی های باغداری و تاکداری پرداخت و با احداث نهرها، کانال ها و جوی ها عنعنوی ابرسانی ساحات قابل کشت را زیر کشت و آبیاری درآورد.

نهر عنعنوی کاپیسا

نهر عنعنوی قندوز

در سه دهه جنگ به علت عدم مراقبت و نگهداری از پوشش گیاهی 72 درصد درختان جنگلی و بوته های کوهی تخریب شده است و به همین علت کشور ما افغانستان با فقر پوشش گیاهی و افزایش فرسایش خاک و آلوده گی بصری محیط زیست مواجه است. حدود سه درصد از 650 هزار کیلو مترمربع وسعت خاک افغانستان پوشیده از عرصه های جنگلی بوده است. برای حفظ و احیا دوباره اراضی جنگلی نیاز به مشارکت مردم است. کاشت جنگلات در ایجاد فضای مطمئن برای انسان ها و دیگر موجودات کمک می کند. تصفیه هوا از وظایف عمده نباتات بوده که اکسجن را به هوا آزاد نموده و در مقابل گر و غبار و کاربن داکساید را از هوا جزی می نماید.